

CALGARY ŞİZOFRENİDE DEPRESYON ÖLÇEĞİ TÜRKÇE VERSİYONUNUN ÖZGÜLLÜĞÜ VE DUYARLILIĞI

Ömer Aydemir¹

Ayşen Esen Danacı²

Şebnem Akbay Pırıldar³

Artuner Deveci⁴

İlkin İçelli⁵

Yazışma Adresi:

Ömer Aydemir

1704 sok. No: 17/7

Karşıyaka 35530 İzmir

Tel & Fax: 0-236-2396272

E-mail: soaydemir@superonline.com

¹ Doç. Dr., Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı

² Yrd. Doç. Dr., Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı

³ Uz. Dr., Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı

⁴ Araş. Gör. Dr., Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı

⁵ Prof. Dr., Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı

CALGARY ŞİZOFRENİDE DEPRESYON ÖLÇEĞİ TÜRKÇE VERSİYONUNU ÖZGÜLLÜĞÜ VE DUYARLILIĞI

ÖZET

Amaç: Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği'nin depresyonun eşlik ettiği şizofren hastalarda duyarlılık ve özgüllüğünün saptanarak kesme puanının hesaplanması. Yöntem: Çalışma DSM-IV İçin Yapılandırılmış Klinik Görüşme (SCID-I) sonucu depresif bozukluk ile birlikte şizofreni tanısı konmuş 30, yalnızca şizofreni tanısı konmuş 30, majör depresif bozukluk tanısı konmuş 30 hasta ve 30 sağlıklı kontrol deneği ile yürütülmüştür. Deneklere bir görüşmecinin değerlendirdiği ölçek olan Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği (CŞDÖ) uygulanmıştır. Bulgular: Ölçeğin güvenilirlik çalışmasında Cronbach alfa katsayısı 0.9011, madde-toplam puan katsayıları 0.8743-0.9017 ($p<0.0001$) arasında bulunmuştur. Yapılan ROC analizi sonucu, kesme puanı 11/12 olarak elde edilmiştir. Ölçeğin duyarlılık ve özgüllük değerleri ise 11 puanı için duyarlılık %86.66, özgüllük %77.77, pozitif yordama değeri %56.52 ve negatif yordama değeri %94.59 olarak hesaplanmıştır. 12 puanı için ise duyarlılık %76.66, özgüllük %81.11, pozitif yordama değeri %57.5 ve negatif yordama değeri %91.25 olarak bulunmuştur. Sonuç: Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun depresif bozukluğun eşlik ettiği şizofreni için kesme puanı 11/12 olarak elde edilmiştir ve böylece gerek klinik betimleyici araştırmalarda gerekse izlemin yer aldığı tedavi araştırmalarında daha kolay kullanılabilir olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği, Türkçe versiyonu, duyarlılık, özgüllük, kesme puanı

SENSITIVITY AND SPECIFICITY OF THE TURKISH VERSION OF CALGARY DEPRESSION SCALE FOR SCHIZOPHRENIA

SUMMARY

Objective: To obtain the sensitivity and the specificity and to calculate the cut-off point of the Turkish version of Calgary Depression Scale for Schizophrenia. Method: The study was carried out with 30 healthy subjects, 30 patients with schizophrenia and depressive disorder, 30 patients with schizophrenia and 30 patients with major depressive disorder diagnosed by Structured Clinical Interview for DSM-IV (SCID-I). Calgary Depression Scale for Schizophrenia (CDSS) was applied to the subjects. Results: In reliability analysis, the Cronbach alpha coefficient was calculated to be 0.9011, item-total score correlation coefficients were between 0.8743-0.9017 ($p < 0.0001$). ROC analysis revealed a cut-off point of 11/12 for patients with comorbid schizophrenia and depressive disorder. The sensitivity, the specificity, the positive predictive value, and the negative predictive values for the cut-off point of 11 were found to be respectively 86.66%, 77.77%, 56.52%, and 94.59%. For the cut-off point of 12, the sensitivity was 76.66%, the specificity was 81.11%, the positive predictive value 57.5%, and the negative predictive value 91.25%. Conclusion: The Turkish version of Calgary Depression Scale for Schizophrenia has a cut-off point of 11/12 for patients with comorbid depressive disorder and schizophrenia. Thus, it will be practical in both clinical descriptive studies and in treatment trials with follow-up.

Key Words: Calgary Depression Scale for Schizophrenia, Turkish version, sensitivity, specificity, cut-off point

GİRİŞ

Şizofreninin seyri sırasında ortaya çıkan depresyon, şizofreninin sonlanımını olumsuz biçimde etkilemektedir. Bu hastalarda psikososyal işlevsellikte bozulma, pozitif belirtilerle karakterize şizofreni atakları, işe dönememe, yaşamdan doyum almama ve uyum sorunları çok daha sık görülmektedir^{1,2}. Bu hastalarda en önemli sorun ise intihar riskinin çok yüksek olmasıdır³. Genel olarak değerlendirince, şizofreninin gidişi içinde ortaya çıkan depresyon hastaların yaşam kalitesini olumsuz etkilemekte ve ayrıca girişim gerektirmektedir⁴.

Buna göre şizofren hastalarda depresyon yönünden hızlı bir değerlendirmeye ve risk altındaki grupları belirlemeye gereksinim vardır. Bu amaçla kullanılan en yaygın ölçeklerden birisi Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği (CŞDÖ)'dir. Ölçek Addington ve ark. tarafından geliştirilmiştir⁵. Bu ölçeğin Türkçe'de güvenilirlik ve geçerlilik çalışması ise Aydemir ve ark. tarafından yapılmıştır⁶. Ölçek 9 maddeden oluşan bir görüşmecinin değerlendirdiği ölçektir. CŞDÖ saptanan kesme puanı ile şizofren hastalarda depresyon yönünden bir risk belirleme aracı gibi kullanılabilir.

Araştırmamızda, önceden Türkçe'de güvenilirliği ve geçerliliği saptanan Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği'nin depresyonun eşlik ettiği şizofren hastalarda geçerliliğinin sınanması ve kesme puanının hesaplanması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Araştırma Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniği'nde ve Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniği'nde yatarak ya da ayaktan tedavi gören hastalarla yürütülmüştür. Araştırmaya 30 depresif bozukluğun eşlik ettiği şizofreni tanılı ve 30 depresif bozuklukla birlikte olmayan şizofreni tanılı hasta alınmıştır. Kontrol grubu olarak ise ölçeğin Türkçe versiyonunun güvenilirlik ve geçerlilik çalışmasında⁶, kontrol grubu olarak alınan 30 majör depresif bozukluk ve 30 sağlıklı denek uygulamaya katılmıştır. Araştırmaya alma ölçütü 18 yaşından büyük olma; dışlama ölçütleri ise belirti örüntüsünü etkileyebilecek süre ve dozda psikotrop ilaç kullanma, adı geçen hastalıklar dışında herhangi bir psikiyatrik bozukluğunun bulunması ve psikiyatrik görüşmeyi engelleyecek düzeyde bilişsel kusur bulunması olarak kabul edilmiştir.

Kullanılan Ölçekler

Araştırmada psikiyatrik tanı koymak amacıyla DSM-IV için Yapılandırılmış Klinik Görüşme (SCID-I)⁷ kullanılmıştır. Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği (CŞDÖ) tüm

deneklere uygulanmıştır. Aslında CŞDÖ bir ölçek olmakla beraber, yönergesi ile yarı-yapılandırılmış bir görüşme biçimindedir. Ölçek bir görüşmecinin değerlendirdiği ölçektir ve dörütlü Likert tipinde değerlendirilen 9 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler depresif duygudurum, umutsuzluk, değersizlik duygusu, suçlulukla ilgili alınma düşünceleri, patolojik suçluluk, sabah depresyonu, erken uyanma, özkıyım ve gözlenen depresyon belirtilerini içermektedir. Ölçeğin her bir maddesi 0-3 puan arasında puanlanmaktadır ve toplam puan 0-27 arasında değişebilmektedir. Bu belirtilerin her birisi ölçeğin yönergesinde bulunan sorularla araştırılmaktadır. Son madde (gözlenen depresyon) hastayla yapılan görüşmeden elde edilen izlenime göre puanlanmaktadır.

İstatistiksel Analiz

Ölçeğin kesme puanının hesaplanması amacıyla herhangi bir istatistiksel uygulamaya geçilmeden önce, bu işlemin bu denek grubunda uygulanıp uygulanamayacağını görmek için, ölçeğin güvenilirliğine yeniden bakılmıştır. Buna göre, içsel tutarlılık için Cronbach alfa katsayısı ile madde-toplam puan değerleri elde edilmiştir.

Ardından, ölçeğin kesme puanını hesaplamak için, ROC (receiver operating characteristics) analizine geçilmiştir. Bu amaçla, ölçeğin elde edilebilecek olan toplam puanı 0-27 arası değerler için duyarlılık ve özgüllük ayrı ayrı değerleri hesaplanmış ve ROC eğrisi çizilmiştir. Kesişen nokta için duyarlılık, özgüllük, negatif yordama değeri ve pozitif yordama değeri ortaya konmuştur.

SONUÇLAR

Araştırma Grubu

Çalışmaya alınan grubun yaş ortalaması 34.36 ± 11.34 olarak elde edilmiş ve yaş sınırları 18-70 olarak bulunmuştur. Hastaları tanımlayıcı diğer özellikler Tablo 1’de verilmiştir.

Güvenilirlik Çalışmaları

Ölçeğin güvenilirlik çalışması çalışmaya katılan 120 denekle yapılmıştır. Cronbach alfa katsayısı 0.9011, madde-toplam puan katsayıları 0.8743-0.9017 arasında bulunmuştur.

Duyarlılık ve Özgüllük Çalışmaları

CŞDÖ’nin kesme puanının hesaplanmasında ROC analizi yapıp ROC eğrisi çizilmiştir (Şekil 1). Şekilde de görüldüğü gibi, kesme puanı 11/12’dir. 11 puanı için

duyarlılık %86.66, özgüllük %77.77, pozitif yordama değeri %56.52 ve negatif yordama değeri %94.59 olarak hesaplanmıştır. 12 puanı için ise duyarlılık %76.66, özgüllük %81.11, pozitif yordama değeri %57.5 ve negatif yordama değeri 91.25 olarak elde edilmiştir.

TARTIŞMA

Bu araştırmada ülkemizde kullanılmak üzere güvenilirliği ve geçerliliği önceden gösterilmiş olan Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği'nin kesme puanı hesaplanmış ve böylece klinik kullanımda hızlı değerlendirmeye olanak vermesi hedeflenmiştir. Bu çerçevede, ROC analizi sonrası 11/12 kesme puanı, CŞDÖ ile, depresyonun eşlik ettiği şizofrenleri ayırt etmede kullanılabilir olarak bulunmuştur.

CŞDÖ Addington ve ark. tarafından yapılan çalışmayla⁸, şizofrenler için özgül olarak kullanılabilir bir ölçek olarak değer kazanmıştır. Şizofrenideki depresyon alanında da, ülkemizde ve dünyada en yaygın olarak kullanılan depresyon ölçeği Hamilton Depresyonu Değerlendirme Ölçeği'nden üstün olduğu hem Addington ve ark.'nın çalışmasıyla⁹, hem de Aydemir ve ark.'nın ölçeğin Türkçe versiyonunun güvenilirlik ve geçerlilik çalışmasındaki⁶ sonuçlarıyla ortaya konmuştur.

Ancak bu ölçeğin gündelik uygulamada hızla yerini alması için, depresif bozukluğun eşlik ettiği şizofrenlerde kesme noktasının bilinmesi çok önemlidir. CŞDÖ'nin geliştiricisi Addington ve ark., yaptıkları ROC analizi ile ölçeğin kesme noktasını 7/8 olarak hesaplamışlardır¹⁰. 7 puanı için duyarlılık %85, özgüllük %82; 8 puanı için duyarlılık %85, özgüllük ise %91 olarak elde edilmiştir. Ancak bu çalışmada depresif bozukluk ile birlikte şizofreni tanısı konan hasta sayısının az olması çalışmanın önemli bir sınırlılığıdır. Ölçeğin Brezilya versiyonunun güvenilirlik ve geçerlilik çalışmasını yürüten Bresson ve ark. ise, kesme puanını 6/7 olarak elde etmişlerdir¹¹. Bu çalışmada ise duyarlılık %77, özgüllük %92, pozitif yordama değeri %67 ve negatif yordama değeri %95 olarak bulunmuştur. Aynı çalışmada, 4/5 kesme puanı için yapılan analizde, duyarlılık %95, özgüllük %88 olarak hesaplanmıştır.

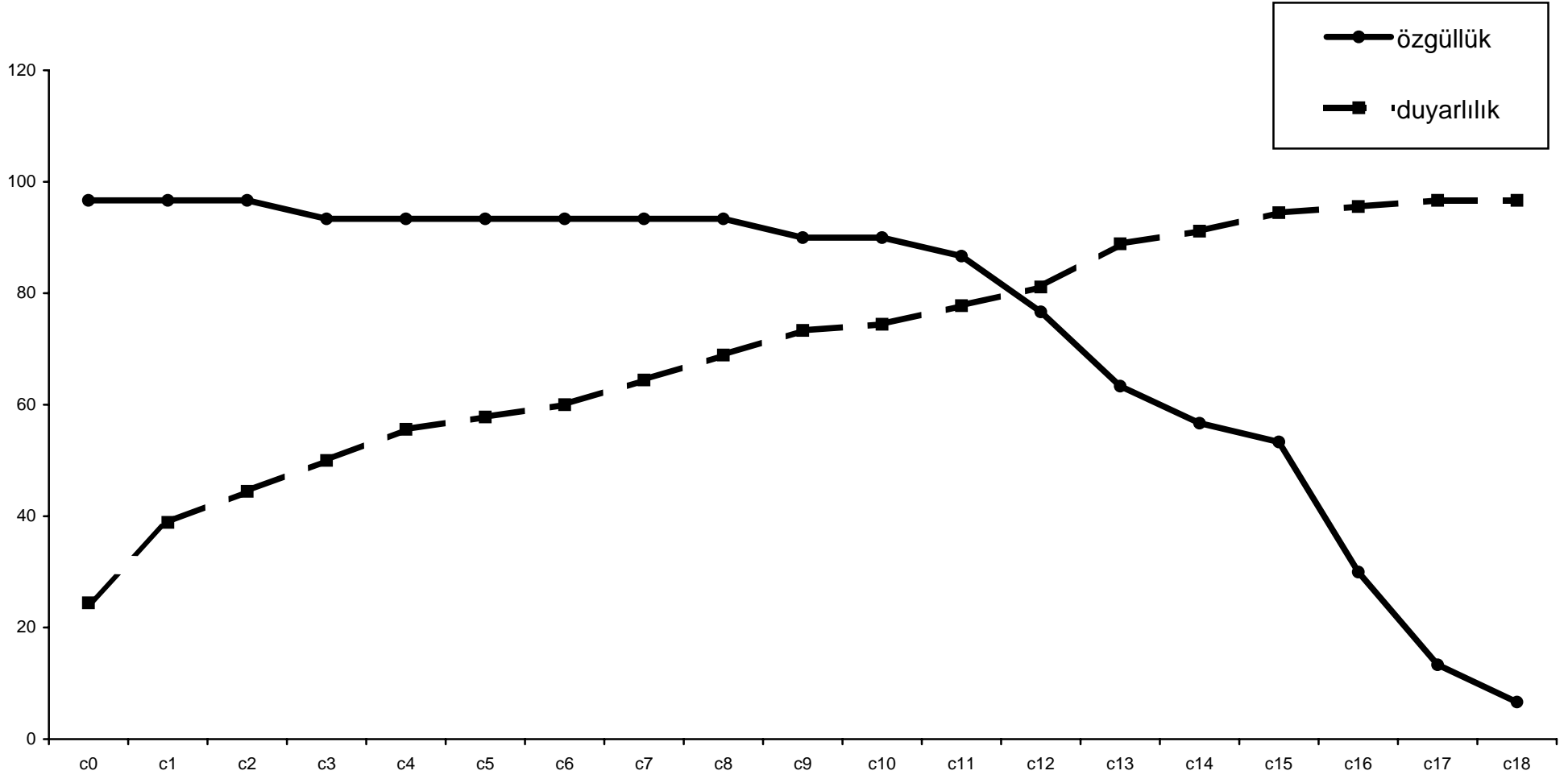
Temel olarak değerlendirince, ölçeğin orijinali ve Portekizce versiyonunun çalışmalarında, bizim elde ettiğimize göre (11/12) çok daha düşük kesme puanları bulunduğu görülmektedir. Bunun yanında, duyarlılık ve özgüllük değerlerinin tüm çalışmalarda birbirlerine yakın olduğu gözlenmektedir. Kesme puanlarındaki bu farklılık, yurt dışındaki çalışmaların düşük hasta sayılarıyla yapılmış olmasından kaynaklanabileceği düşünülse bile, duyarlılık ve özgüllük değerlerinin kabul edilebilir oranlarda çıkması bu sorunu gidermektedir. Ancak, daha önemli bir diğer etmen ise yurt dışı çalışmalarda kontrol grubuna

şizofreninin eşlik etmediği majör depresif bozukluk hasta grubunun alınmamış olması olabilir. Oysa ki, bu ölçeğin şizofrenideki depresyon için özgül olması bir üstünlüğü olarak sunulduğundan, şizofreninin eşlik ettiği yanı sıra, etmediği depresif bozukluklar da araştırma grubu olarak alınmalıdır. Böylece de, bizim çalışmamızda, kontrol grubunda bir majör depresif grubunun bulunması kesme puanını yükseltmiş olabilir.

Sonuç olarak, Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği'nin kesme puanı, depresif bozukluğun eşlik ettiği şizofreni için 11/12 olarak hesaplanmıştır. Bu ölçek bu kesme puanıyla gerek belirti örüntüsü ve sendromal değerlendirme çalışmalarında gerekse çoklu değerlendirme ve değişimin ölçüldüğü tedavi çalışmalarında kullanılabilir.

Tablo 1. Araştırma grubunun tanımlayıcı özellikleri.

Tanımlayıcı Özellikler	Sayı	%	
CİNSİYET	Kadın	59	49.2
	Erkek	61	50.8
EĞİTİM DURUMU	Okuryazar değil	2	1.6
	İlköğrenim	47	39.2
	Ortaöğrenim	36	30.0
	Yükseköğrenim	35	29.2
MESLEK	İşsiz	18	15.0
	Evhanımı	32	26.7
	Memur	26	21.7
	İşçi	19	15.8
	Serbest	10	8.3
	Emekli	5	4.2
	Diğer	10	8.3
MEDENİ DURUM	Bekar	58	48.3
	Evli	51	42.5
	Boşanmış/ayrı	9	7.6
	Dul	2	1.6

Şekil 1. Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği'nin ROC analizi eğrisi.

KAYNAKLAR

- ¹ Becker RE: Depression in schizophrenia. *Hosp Community Psychiatry* 1988; 39: 1269-1275.
- ² Sands JR, Harrow M: Depression during the longitudinal course of schizophrenia. *Schizophr Bull* 1999; 25: 157-171.
- ³ Radomsky ED, Haas GL, Mann JJ, Sweeney JA: Suicidal behavior in patients with schizophrenia and other psychotic disorders. *Am J Psychiatry* 1999; 156: 1590-1595.
- ⁴ Tollefson GD, Andersen SW: Should we consider mood disturbances in schizophrenia as an important determinant of quality of life? *J Clin Psychiatry* 1999; 60 (suppl. 5): 23-29.
- ⁵ Addington D, Addington J, Maticka-Tyndale E, Joyce J: Reliability and validity of a depression rating scale for schizophrenics. *Schizophr Res* 1992; 6: 201-208.
- ⁶ Aydemir Ö, Esen Danacı A, Deveci A, İçelli İ: Calgary Şizofrenide Depresyon Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun güvenilirliği ve geçerliliği. *Nöropsikiyatri Arşivi* 2000; 37: 82-86.
- ⁷ Özkürkçügil A, Aydemir Ö, Yıldız M ve ark.: DSM-IV Eksen I Bozuklukları için Yapılandırılmış Klinik Görüşme'in Türkçe'ye uyarlanması ve güvenilirlik çalışması. *İlaç ve Tedavi Dergisi* 1999; 12: 233-236.
- ⁸ Addington D, Addington J, Maticka-Tyndale E: Specificity of the Calgary Depression Scale for schizophrenia. *Schizophr Res* 1994; 11: 239-244.
- ⁹ Addington D, Addington J, Atkinson M: A psychometric comparison of the Calgary Depression Scale for Schizophrenia and the Hamilton Depression Rating Scale. *Schizophr Res* 1996; 19: 205-212.
- ¹⁰ Addington D, Addington J, Maticka-Tyndale E: Assessing depression in schizophrenia: The Calgary Depression Scale. *Br J Psychiatry* 163 (suppl. 22): 39-44.
- ¹¹ Bresson RA, Chaves AC, Shirakawa I, Mari J de: Validity study of the Brazilian version of the Calgary Depression Scale for Schizophrenia. *Schizophr Res* 1998; 32: 41-49.